

1 juni 2018, ter vaststelling in AV 12-6

Positionpaper “samen goed jeugdhulp bieden”

Wat vinden psychologen, pedagogen en psychotherapeuten belangrijk?

Met de Jeugdwet (1) is de ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers een verantwoordelijkheid van gemeenten geworden. De leden van de verenigingen die zijn aangesloten bij P3NL (2), federatie van psychologen, psychotherapeuten en pedagogen, hebben bij de tussenevaluatie van de Jeugdwet een aantal aanbevelingen gedaan (3). Er liggen na de gemeenteraadsverkiezingen nieuwe beleidsvoornemens en de nieuwe colleges van B&W zijn nu aan de slag met het vormgeven van de jeugdhulp en jeugdbescherming. Ook op landelijk niveau zijn er inmiddels al diverse programma's gelanceerd voor zorg voor de jeugd.

Dit ondersteunende 'positionpaper' is een leidraad, een agenda, een lijst van gezamenlijk gedragen aandachtspunten die iedere professional kan gebruiken in de dialoog met de omgeving waarbinnen de zorg georganiseerd, verleend en betaald wordt.

Wat we samen willen is: *(Nog meer) Samen optrekken, Eenvoud, Meer kennis in de wijkteams, Een helder zorglandschap en Domein overstijgend werken*. Daar zijn we nog niet, maar de psycholoog, psychotherapeut en pedagoog staan klaar om daar verder aan mee te bouwen.

Hoofdpijnen

- 1. Wij willen samen optrekken.** Psychologen, psychotherapeuten en pedagogen in het jeugdveld zijn BIG- of SKJ-geregistreerd en gedegen opgeleide professionals hebben een eigen beroepscode: samen als professional en overheid verantwoordelijk en ook samen verantwoordelijk is daarbij het credo.
- 2. We streven naar eenvoud.** Dat betekent minder (administratief belastende) regelingen en toezicht en meer vertrouwen. Jeugdhulpaanbieders moeten professionals ruimte geven en bestaande belemmeringen daarbij wegnemen. Professionals, gemeenten en jeugdhulpaanbieders moeten samen optrekken.
- 3. Brede en sterke sociale of wijkteams.** Deze lokale teams hebben een cruciale rol gekregen bij de realisatie van doelen van de Jeugdwet. Dat betekent dat de teams in ieder geval moeten beschikken over professionaliteit in de breedte (domeinoverstijgend) alsook over professionaliteit in de diepte (met specialistische kennis). Daarmee krijgen deze teams een professionele, inhoudelijke invulling die zich niet beperkt tot verwijzen of indiceren.
- 4. Een helder en sluitend zorglandschap.** We streven naar een sluitend aanbod van voorzieningen waarin er continuïteit van hulp is gegarandeerd en een warme overdracht altijd mogelijk is. Dit betekent ook dat er ruimte is voor de vrijgevestigde professionals. Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten zijn van groot belang: voor veel voorkomende specialistische zorg is regionale spreiding noodzakelijk en voor hoog gespecialiseerde zorg is juist een regionaal/landelijk netwerk essentieel.
- 5. Wij streven naar integraal werken over domeingrenzen heen.** Juist de gemeenten kunnen een bijdrage leveren aan het domeinoverstijgend werken. De Jeugdwet heeft hen hiervoor in een unieke positie gezet. We gaan graag in gesprek hoe psychologen, pedagogen en psychotherapeuten samen met andere professionals met een andere expertise (van psychische problematiek tot en met schuldsanering en somatische problemen), ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid deze vaak samenhangende problematiek kunnen aanpakken, samen met de cliënt.

Nadere toelichting(en)

I Algemeen

In zijn algemeenheid geldt: de psycholoog, pedagoog en psychotherapeut gaat graag in gesprek met gemeenten en andere beleidsmakers om vanuit hun expertise een bijdrage te leveren aan goede jeugdhulp. Daarbij heeft elke betrokkene (van wethouder tot voorzitter wijkteam) een andere verantwoordelijkheid. De gemeenschappelijke zoektocht is die naar manieren om de zorg voor jeugdigen en hun ouders goed te regelen. Vanuit de praktijk kunnen zij aangeven wat implicaties zijn van beleid op de jeugdhulp kunnen betekenen. De praktijk is daarbij onze leidraad. Bijvoorbeeld:

- Cliënt verhuist van de ene naar een andere gemeente: wat betekent dit allemaal voor de professional?
- Het organiseren van integraal aanbod (bv psychologische behandeling voor de ouder): zoals een sociale vaardigheidstraining voor het kind en aanpak van de schuldenproblematiek in het gezin.
- Een uithuisplaatsing is onvermijdbaar, maar hoe zorg je ervoor dat er ook gewerkt wordt aan een plan van aanpak voor de toekomst.

II Per hoofdlijn

Ad. 1 Trek samen op

Psychologen, pedagogen en psychotherapeuten houden hun vak bij en werken op basis van wetenschappelijke inzichten en kennis over wat werkt. Ze houden zich aan hun professionele standaard. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze samen met de cliënt(systeem) beslissen welke aanpak van de problemen passend is. Uiteraard zijn ze bereid zich te verantwoorden binnen de grenzen van de geheimhoudingsplicht. Zo leveren ze bijvoorbeeld beleidsinformatie aan.

Ad. 2 Houd het simpel

- Professionals willen een uniforme set van outcome-indicatoren waarbij het perspectief van jeugdigen en opvoeders centraal staat, en deze ook echt gebruiken als onderdeel van een lerend systeem.
- De professionals houden in het belang van goede en planmatige hulpverlening een cliëntdossier bij. Ze begrijpen dat de gemeente als inkoper van kwalitatief goede jeugdhulp en rechtmatige besteding van overheidsgeld een zekere mate van verantwoording nodig heeft. Met de gemeente gaan we graag in gesprek over het zoveel mogelijk terugdringen van administratieve lasten en regeldruk. De tijd die besteed moet worden aan (onnodige) administratieve verantwoording besteden we graag aan onze cliënten.
- Er wordt veel verwacht van het initiatief 'Ontregel de Zorg'; ook de professionals zullen er alles aan doen om actief mee te werken aan het schrappen van overbodige regels.

Ad. 3 Geef de kennis van psychologen. Pedagogen en psychotherapeuten een plek in sociale of wijkteams

Om ervoor te zorgen dat kinderen, jongeren en hun ouders tijdig de passende zorg krijgen, is het noodzakelijk dat het wijkteam voldoende is toegerust voor het uitvoeren van hun triage-rol enerzijds en anderzijds dat ze ook laagdrempelige hulp kunnen bieden.

Dat betekent dat teams in ieder geval moeten beschikken over professionaliteit in de breedte (domein overstijgend) alsook over professionaliteit in de diepte (met specialistische kennis). Om een adequate inschatting te kunnen maken wat passende hulp zou moeten zijn, zonder onder- of over behandelen, is de inzet noodzakelijk van (of het kunnen raadplegen) goed gekwalificeerde psychologen en pedagogen op postmaster-niveau als Kinder- en jeugdpsycholoog SKJ, postmaster orthopedagoog SKJ of GZ-psycholoog naast de inzet van jeugd- en gezinsprofessionals (Hbo-niveau) en psychologen en pedagogen op masterniveau. Alleen dan is er vroeg bij zijn zonder onnodige doorverwijzing naar specialistische hulp mogelijk. Het vergt een hoog niveau van expertise om jeugdhulp zo licht mogelijk en zo zwaar als noodzakelijk in te zetten. Zij kunnen ook bijdragen aan een lerend systeem en aan een goede relatie met de gespecialiseerde instellingen. Zodra er meerdere hulpverleners betrokken zijn bij een client(systeem) is het maken van afspraken over wie de regie voert

essentieel. Informatie over het voeren van regie binnen het sociaal domein is te vinden op:
www.regiesociaaldomein.nl

Gedragswetenschappelijke kennis beschikbaar in het wijkteam kan ook bijdragen aan preventie. Immers meestal gaat het om gedragsverandering om te voorkomen dat kleine klachten uitgroeien tot grote problemen. Door de expertise van de diverse professionals inclusief die van psychologen en pedagogen te bundelen kan thuis nabij veel gedaan worden op het gebied van preventie.

Ad. 4 Een helder en sluitend zorglandschap is cruciaal.

- Psychologen, pedagogen en psychotherapeuten houden de grenzen van hun eigen vakbekwaamheid in de gaten. Dat betekent dat zij soms niet de juiste professional zijn die passende hulp kan bieden aan het kind, de jongere of zijn ouders. In die gevallen is noodzakelijk dat er een sluitend aanbod van voorzieningen beschikbaar is, zodat warme overdracht mogelijk is en de continuïteit van hulp gegarandeerd is. In het zorglandschap is ook de beschikbaarheid van vrijgevestigde aanbieders belangrijk.
- Regionale spreiding van veel voorkomende specialistische zorg en een landelijk netwerk van hoog gespecialiseerde zorg is noodzakelijk. Voor uitvoerende professionals en hun cliënten is tevens noodzakelijk dat kenbaar is welke zorg waar beschikbaar is en dat de financiering daarvan, al dan niet via expertteams snel geregeld kan worden.
- Het is van cruciaal belang om binnen de Treeknormen te blijven; daar is de zorgaanbieder en professional op aanspreekbaar.

Ad. 5 Integraal werken over domeingrenzen heen

- Psychologen, pedagogen en psychotherapeuten werken niet alleen met de kinderen en jongeren in het kader van de jeugdhulp of jeugdbescherming, maar hebben ook te maken met ouders met soms eigen psychische problemen, verstandelijke beperkingen, met schulden, huisvestingsproblemen, problemen rondom het vinden van passend onderwijs, met somatische problemen waarvoor Wmo-voorzieningen nodig zijn of met kindermishandeling en huiselijk geweld. We gaan graag in gesprek met de beleidsmedewerkers in de gemeente, de wethouder maar ook andere betrokken professionals met als insteek hoe we ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid deze vaak samenhangende problematiek kunnen aanpakken samen met de cliënt: de jeugdhulpverlening heeft hier een unieke positie: wij werken met de jeugd, de gezinnen er omheen en het sociale netwerk.

Voetnoten

- (1) De wet regelt letterlijk “de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen”. Zie: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2018-01-01>
- (2) Dat zijn: NIP, NVGzP, NVO, NVRG, NVVS, VEN, VGct, VKJP, VPeP en VVP. Deze beroeps- en wetenschappelijke verenigingen hebben bij elkaar ruim 36.000 leden.
- (3) Voor alle aanbevelingen zie: <https://www.psynip.nl/actueel/nieuws/2018/evaluatie-jeugdwet-stem-professional-aanbevelingen-dagelijkse-praktijk/>